

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

Uluhan

KALANI KURTARALIM

— 2 —

GÜZEL memleketimizde eski eserlerin nasıl çalındığını, nasıl yağma edildiğini yazdım. Bu talan yalnız birkaç vilâyete münhasır değildir, vatanın her tarafı bu hırsızların sistemli plânlarıyla soyulmasıdır, bunun önüne geçmek için çalınan eserlerin kıymetlerini takdir edecek bilgili adamlara ihtiyaç vardır, daha doğrusu nasıl bir «mâli polis» varsa bir de antika muhafaza teşkilâtı kurulmalı hattâ bapa kalırsa bir de ayrı bir vekâlet ihdas edilmelidir.

Eski eserlerin bulunması ihtimali olan muhitlerde «toplum polisi» gibi uyanık zabıta kolları daima antika simsarlarını göz önünde bulundurmali, bunlar suçüstü yakalanacak olursa ağır cezalara çarptırılmalıdır.

Sonra benim anlamadığım birşey daha var: Kanun, hırsızlık bir malın nerede olursa olsun müsadere edilerek sahibine iadesini emir etmiyor mu? O halde garp müzelerinde teşhir edilen bu kadar mallarımız var; meselâ «Luvr» müzesinin iftihar vesilesi olan «Milo Venüsü» heykeli bizimdir. Ve herkes bilir ki bunu bir Fransız bir balıkçıdan üç meciדיye yâni altmış kuruşa satın almıştır. Bugün kıymetine baha biçilmez.

Fatihin «Bellini» tarafından yapılan resmi «Britiş Müzeüm» dedir. Bu da bizim malımızdır. Nereden nereye? Nasıl olmuş da oraya gitmiş? Çalmışlar mı, satmışlar mı? Ne hal ise işin malûm olan tarafı bugün imparatorluğun kurucusu olan büyük padişahımızın hakiki resminin yâd ellerde olmasıdır.

Hırsızlıklara dair dünkü yazımda sıraladıklarımı tamamlayayım:

— İstanbulda Ayasofya avlusunda Mimar Sinan'ın Sultan 2 nci Selim namına yaptığı türbenin çini panolarından en kıymetlisi çalınmıştır.

— İstanbulda Yeni Cami kasrının çinilerini bir İtalyan tamir bahanesiyle yerlerine âdilerini koyarak çalıp götürmüştür.

— Afyonkarahisar kalesinin üstündeki «Sahip Ata» Camiinin çinileri aşırılmıştır. Şimdi cami de kalmamıştır.

Kilis ve havallisindeki eski eser hırsızlıklarını da sıralayayım:

Kilis'in «Tilmiz» adlı bir köyü vardır gerek bu köyün ve gerek bu köyün etrafındaki köylerin her tarafında «Hitit»lerden itibaren burada gelip geçen milletlerin eski eserleri serpilmiş bir haldedir. Antika hırsızları mezarları ve eski eserleri soymuşlardır. Mağazaları yeraltı merkatlerini açmışlar, içlerinden çıkan kıymetli şeyleri aşırılmışlar, yok etmişlerdir.

Burada bir de muhteşem lahit bulunmuştur. Bunu çıkarmışlar traktörle Suriye'ye kaçırmak istemişler, traktör çekemediği için lahit dağ başında kalmış.

Kiliste Suriye hududu üzerinde «Tellül-Habeş» denilen ve Hazreti Bilâli Habeşî'nin makamı bulunan köyün tepesi, şimal kısmı delik deşik olmuş. Eski mezarlar antikalar bulunmuş, burada çok kıymetli Hitit eserleri ele geçmiş. Evlerde kuyuların başlarında kitabeli taşlardan yalaklar vardır.

Kilisin yakınında «Ravanda» kalesinin yanındaki tepe üzerinde bulunan bir köyün sokakları, ahırları mozayik döşelidir. Büyük ve muhteşem kalesinin, sarayının parçaları hâlâ ayakta. Hayvanlar mozayikler üzerinde yatar.

Burada bulunan heykeller ve daha pek çok kıymetli tarih yadigarları antika simsarları tarafından turistlere satılıyor, Suriye hududundan aşırılıp götürülüyor.

Meçhul bir el kalenin bütün kıymetli parçalarını sökmüş götürmüş!

Bu hal böyle devam ederse kendimize ait bu kıymetli eserleri Garp müzelerinde seyir edeceğiz.

Her şeyi buna kıyas edebiliriz!